

แผนการดำเนินงาน

การจัดนิเวศการเรียนรู้ของ
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

379.12 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ผ แผนกการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรุงเทพฯ: 2567

35 หน้า

ISBN : 978-616-270-481-9

1. แผนกการดำเนินงาน 2. นิเวศการเรียนรู้ 3. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนกการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สื่อสิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ 34/2567

ISBN : 978-616-270-481-9

เผยแพร่ กันยายน 2567

จัดทำโดย กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุมวิท แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2512, 2522

โทรสาร 0-2243-1128

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

คำนำ

แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นด้วยขั้นตอน/กระบวนการของการวิจัย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกสมาชิกคนสำคัญของระบบนิเวศการเรียนรู้จากสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานสังกัด สพฐ. สช. อปท. และกทม. จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด โรงเรียนลาซาล กรุงเทพมหานคร โรงเรียนบ้านไผ่ไทย จังหวัดกระบี่ และโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบคุณสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่ให้ข้อมูลทุกภาคส่วนเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาในการให้ข้อมูล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั่วประเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน เด็ก เยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ตลอดจนทุกช่วงวัย ให้มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้เรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในระดับประเทศต่อไป

นายอรรถพล สังขวาสี
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทนำ	1
แนวคิด นิเวศการเรียนรู้	6
ขั้นตอน/กระบวนการจัดทำแผนการดำเนินงาน การจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	12
แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	15
ข้อเสนอแนะในการจัดนิเวศการเรียนรู้ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	28
คณะผู้จัดทำ	32

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

“**นิเวศการเรียนรู้**” เป็นคำสำคัญที่ได้ระบุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยได้มีการให้ความสำคัญกับปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและช่วงวัยให้ได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม กอปรกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) ได้มีการให้ความสำคัญกับประเด็นนิเวศการเรียนรู้เช่นเดียวกัน มีการให้ความสำคัญไปที่การสร้างนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะการเรียนรู้ ของตนเอง หรือ Personalized Learning อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้ ในฐานะหน่วยงานด้านนโยบายการศึกษาของประเทศ ได้เล็งเห็นความสำคัญของประเด็นข้างต้น รวมทั้งกระแสการเรียนรู้ของโลกยุคปัจจุบันที่มุ่งสู่การพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้กลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการออกแบบ/จัดนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสม จึงดำเนินการศึกษา วิจัย พัฒนา

และขับเคลื่อนประเด็นเกี่ยวกับนิเวศการเรียนรู้ หรือ Learning Ecosystem มาตั้งแต่ปี 2564 จนถึงปัจจุบัน (ปี 2567)

สำหรับปี 2567 สำนักฯ ได้มีการวิจัยและ**จัดทำแผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของประเทศไทย** ซึ่งเป็นการพัฒนาแผนบนฐานของงานวิจัยที่สำนักงานฯ ได้ดำเนินการมาช่วงปี 2564 – 2566 และพัฒนาเป็น (ร่าง) แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในบริบทของประเทศไทยเพิ่มเติม จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด 2) โรงเรียนลาซาล กรุงเทพมหานคร 3) โรงเรียนบ้านไสไทย จังหวัดกระบี่ 4) โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ สำนักงานฯ มุ่งหวังให้แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ฯ ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นในปี 2567 นี้ เป็นแผนที่สถานศึกษาทุกแห่งใช้เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับนิเวศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริงในเชิงปฏิบัติ และนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 นั่นคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

- โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด
- โรงเรียนลาซาล กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนบ้านไสไทย จังหวัดกระบี่
- โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

- **แผนการดำเนินงาน** หมายถึง เครื่องมือในการแปลงแผนงาน/โครงการไปสู่กิจกรรมย่อยในเชิงปฏิบัติและช่วยในการควบคุมให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานปฏิบัติงานได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

- **คนไทย ๔.๐** หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะขั้นต่ำ ๓ ด้านตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่

ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงมีค่านิยมร่วมและคุณธรรมอันจะสามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ

• **การจัดนิเวศการเรียนรู้** หมายถึง การจัดนิเวศการเรียนรู้ โดยพิจารณา ๖ ประกอบสำคัญ ได้แก่

(1) **การเปลี่ยนวิธีคิด** คือ การเปลี่ยนวิธีคิดให้พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

(2) **องค์กร / บุคคล** คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ จะต้องเอื้อและสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างสะดวก

(3) **สิ่งแวดล้อม / เทคโนโลยียุคใหม่** คือ สิ่งรอบตัวผู้เรียนและเทคโนโลยีจะต้องเอื้อและสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

(4) **วิธี / เนื้อหาการเรียนรู้** คือ วิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงไป

(5) **ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม / การฝึกอบรม** คือ การสร้างการมีส่วนร่วมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้โดยการจัดอบรม

(6) **ความยืดหยุ่น / ทางเลือกที่หลากหลาย** คือ การจัดการเรียนรู้จะต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

- **สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรุงเทพมหานคร (กทม.)

- **การศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

แนวคิด นวัตกรรมเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับ “นวัตกรรมการเรียนรู้” ตั้งแต่ปี 2564 – ปัจจุบัน (ปี 2567) โดยได้มีการนิยามความหมาย ระบุสมาชิกคนสำคัญ หรือ key persons รวมถึงปัจจัยสนับสนุนในการจัดนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 นั่นคือ การเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง รายละเอียดดังนี้

นิยาม/ความหมายของนวัตกรรมการเรียนรู้

นวัตกรรมการเรียนรู้ คือ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ รอบตัวผู้เรียนที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

สมาชิก 5 ส่วนสำคัญในการจัดนิเวศการเรียนรู้

- **ผู้เรียน** เป็นผู้ต้องการเติบโต กระจายในการเรียนรู้ และเป็นนักเรียนผู้
- **ผู้ปกครอง** เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ให้ทรัพยากร ให้ประสบการณ์ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษา/ โค้ช
- **สถานศึกษา** เป็นหน่วยเตรียมพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือและจัดหาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
- **ผู้สอน/ ครู/ อาจารย์** เป็นผู้เข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ อย่างถึงแก่นแท้ และเชื่อมโยง ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจและเป็นທີ່ปรึกษา/ โค้ช
- **สังคม/ ชุมชน** เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียนรู้ ให้ประสบการณ์ตรง สนับสนุน และร่วมแบ่งปันในมิติต่าง ๆ

ปัจจัยสนับสนุน 6 ปัจจัย ในการจัดนิเวศการเรียนรู้

- **การเปลี่ยนกรอบความคิด** มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ คือ การทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ดำเนินพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ พัฒนาให้มีความคิดเชิงระบบที่สามารถมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์

- **ความพร้อมของบุคลากรและองค์กร** ต้องมีการเตรียมความพร้อมใน 4 บทบาท ได้แก่

(1) **บทบาทผู้สอน** ทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

(2) **บทบาทโค้ช** เป็นเสมือนเพื่อน/พี่/น้องที่คอยให้คำแนะนำตักเตือนช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ

(3) **บทบาทผู้อำนวยความสะดวก** เป็นผู้ให้บริการชั้นเลิศแก่ผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

(4) **บทบาทที่ปรึกษา** เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนมีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คำปรึกษา และแนะนำผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

- **สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยียุคใหม่** เป็นการจัดเตรียมอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะมีสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีเทคโนโลยียุคใหม่ที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ ใช้งานได้ง่าย

- **วิธีการเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้** มีการออกแบบการถ่ายทอดความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทบทวนข้อดี ข้อเสียของกระบวนการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงมีการปรับปรุงวิธีเรียนให้ง่ายและสะดวกขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ที่เหมาะสม เรียนรู้จากปัญหาจริง ทดลองปฏิบัติ ลงมือทำ รวมถึงคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามวัย สำหรับเนื้อหาการเรียนรู้มีการทบทวนเนื้อหา ทำความเข้าใจ หาข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เนื้อหามีความครบถ้วนและทันสมัย รวมถึงมีการแสวงหาคำตอบจากคำถามที่ไม่สามารถตอบผู้เรียนในชั้นเรียนได้

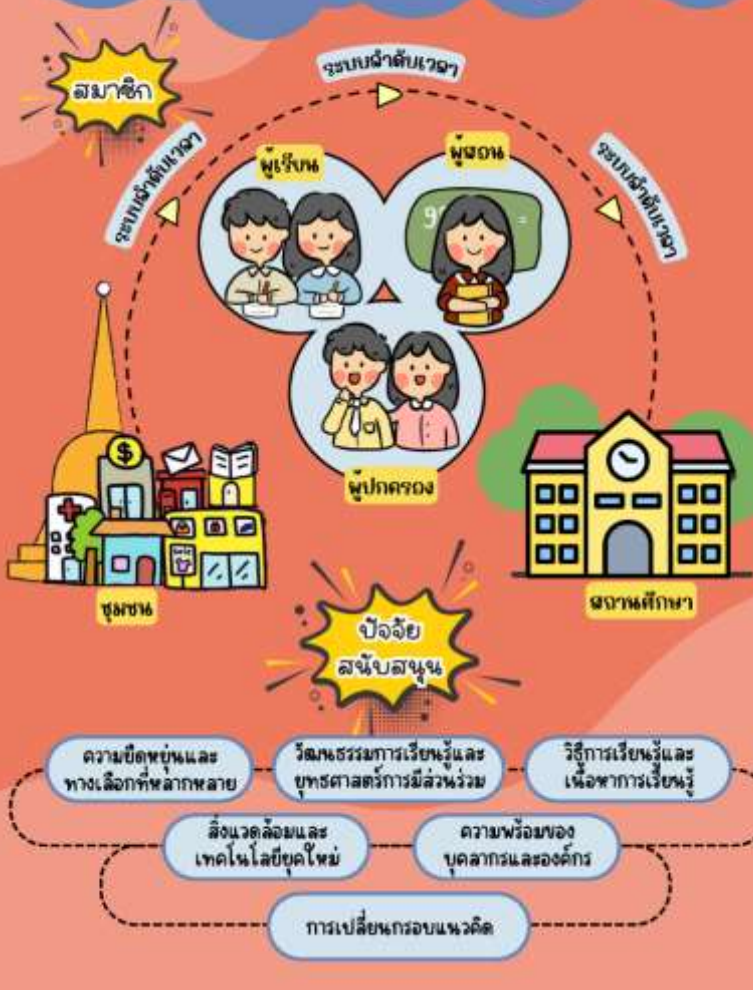
- **วัฒนธรรมการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม** มุ่งเน้นการเปิดให้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย พัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดและกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เรียนรู้วิถีชีวิต มีการพัฒนากิจกรรมที่มีอยู่ในโรงเรียน อาทิ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง รายชั้นเรียน กิจกรรมสหกรณ์ นักเรียน และกิจกรรมกลุ่ม ยุวเกษตรกร ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน สร้างความรู้ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับนักเรียน เพิ่มเติมความรู้ใหม่ และจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ทันกับโลกยุคดิจิทัล พร้อมทั้งขยายเครือข่ายให้แก่เพื่อนร่วมอุดมการณ์ หรือ โรงเรียนที่มีความสนใจ

- **ความยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย** มีการสื่อสารกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง สถานศึกษา และชุมชน เพื่อร่วมกันสร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย แก่ผู้เรียน อาทิ การเรียนรู้เพื่ออาชีพ การเพิ่มทางเลือกในการเรียน การหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาในการเรียน การจัดการเรียนกรณีผู้เรียนออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทบทวนข้อดีข้อเสียของกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ รวมถึงมีการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ให้ง่าย สะดวก และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

LEARNING ECOSYSTEM

ระบบนิเวศการเรียนรู้

ภาพ การจัดนิเวศการเรียนรู้
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๖)

ขั้นตอน/กระบวนการจัดทำแผนการดำเนินงาน การจัดนิเทศการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดนิเทศการเรียนรู้ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีขั้นตอน/กระบวนการ ดังนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำแผนการดำเนินงาน

- 1 ศึกษาข้อมูลการจัดระบบนิเทศการเรียนรู้ในปัจจุบัน
- 2 ศึกษาข้อมูลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และ กรุงเทพมหานคร (กทม.)
- 3 ศึกษาผลการนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเทศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ๔.๐ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มีการดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน
- 4 วิเคราะห์ และจัดทำ (ร่าง) แผนการดำเนินงานการจัดระบบนิเทศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 แผน
- 5 จัดทำตัวอย่างแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/ แผนปฏิบัติการระดับสถานศึกษา

๖ ดำเนินการจัดประชุมรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (รูปแบบออนไลน์) จากสมาชิก ๕ ส่วนสำคัญของสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

๗ พัฒนาและปรับปรุงแผนการดำเนินงานการจัดระบบ นิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

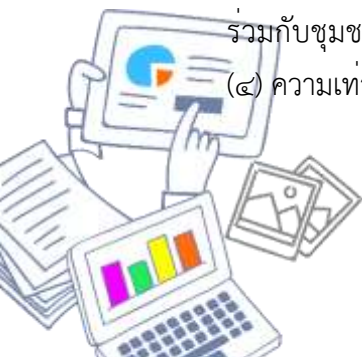
๘ จัดทำรายงานการจัดทำแผนการดำเนินงานการจัด ระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับสมบูรณ์)

ประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน

- รายละเอียดแผนการดำเนินการ/โครงการพัฒนา และ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ของสถานศึกษา

- ความสอดคล้องในการจัดโครงการพัฒนา/กิจกรรมกับ ปัจจัยเอื้อต่อการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) การเปลี่ยนวิธีคิด (๒) ความพร้อมของบุคลากร/องค์กร (๓) สิ่งแวดล้อม/เทคโนโลยีสารสนเทศ (๔) วิธีเรียน/เนื้อหาการเรียนรู้ (๕) วัฒนธรรมการเรียนรู้/ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และ (๖) ความยืดหยุ่น/ทางเลือกที่หลากหลาย

- ความสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย (๑) การตัดสินใจ ร่วมกับชุมชน (๒) สิทธิเด็ก (๓) ความยุติธรรมเชิงमानฉันท์ และ (๔) ความเท่าเทียมกันทางสังคม (LGBTQIAN2S+)

ความเชื่อมโยงแผน 3 ระดับ

แผนผังความเชื่อมโยงแผน 3 ระดับ ของประเทศสู่แผนการดำเนินการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)	1. ความมั่นคง	2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	4. การสร้างโอกาสและ ความเสมอภาคทางสังคม	5. การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	6. การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ
ระดับ 2	(ร่าง) แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับปรับปรุง)	1. ความมั่นคง (แผนย่อยที่ 3.1) การรักษาความสงบ ภายในประเทศ (แผนย่อยที่ 3.2) การป้องกันและแก้ไขปัญหามี ผลกระทบต่อความมั่นคง	6. พื้นที่และเมืองปลอดภัยไร้ภัย (แผนย่อยที่ 3.1) การพัฒนาเมืองปลอดภัยไร้ภัย 7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และ ดิจิทัล (แผนย่อยที่ 3.3) โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล	10. การเชื่อมโยงพื้นที่เมืองและชนบท (แผนย่อยที่ 3.1) เชื่อมโยงชุมชนเมือง ชุมชน และ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการเป็นพลเมืองที่ดี 11. ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (แผนย่อยที่ 3.2) การพัฒนาช่วงวัยวัยเรียนวัยรุ่น 12. การพัฒนาคนวัยผู้ใหญ่ (แผนย่อยที่ 3.1) การปฏิรูประบบการเรียนรู้ที่ สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นศตวรรษที่ 21 (แผนย่อยที่ 3.2) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ดิจิทัลของมนุษย์ที่หลากหลาย 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (แผนย่อยที่ 3.4) การวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นสูง	17. ความเสมอภาคและหลักประกัน ทางสังคม (แผนย่อยที่ 3.1) การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน และหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ	18. การเติบโตอย่างยั่งยืน (แผนย่อยที่ 3.5) การยกระดับกระบวนการคิดเพื่อ กำหนดอนาคตประเทศไทย	20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพ ภาครัฐ (แผนย่อยที่ 3.1) การพัฒนาบริการประชาชน (แผน ย่อยที่ 3.4) การพัฒนาระบบบริหารภาครัฐ (แผนย่อยที่ 3.5) การดำเนินงานพัฒนาบริการภาครัฐ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 - 2570 (13 หมายเหตุ ฉบับแก้ไขยวข้อง 6 หมายเหตุ)	หมายเหตุที่ 12 โดยมีกำลังคนและแรงงานสูง มี ศักยภาพอย่างค้ำจุนสูง ดึงดูดการลงทุนทั้ง ขนาด (กลยุทธ์ที่ 1) คนไทยช่วยตัวเองได้กับการพัฒนา ทุนมนุษย์ (กลยุทธ์ที่ 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต	หมายเหตุที่ 6 โดยมีศูนย์กลางยุทธศาสตร์ ที่มีผลกระทบเชิงบวกและยุทธศาสตร์ที่มีข้อ ถ่วงดุล (กลยุทธ์ที่ 1) การขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจด้วย นวัตกรรม หมายเหตุที่ 8 โดยมีพื้นที่เมืองปลอดภัย ที่นำสู่ ปอศด้วย ดึงดูดการลงทุน (กลยุทธ์ที่ 1) การสร้างความเข้มแข็งของฐานราก (กลยุทธ์ที่ 2) การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมและการพัฒนาพื้นที่เมือง	หมายเหตุที่ 12 โดยมีกำลังคนและแรงงานสูง มี ศักยภาพอย่างค้ำจุนสูง ดึงดูดการลงทุนทั้ง ขนาด (กลยุทธ์ที่ 1) คนไทยช่วยตัวเองได้กับการพัฒนา ทุนมนุษย์ (กลยุทธ์ที่ 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต	หมายเหตุที่ 9 โดยมีความสามารถแข่งขันสูงและ คนไทยทุกคนมีความรู้ความสามารถที่ เพียงพอ เหมาะสม (กลยุทธ์ที่ 2) การสร้างโอกาสและคุณภาพคน จากครัวเรือนมาทางจังหวัด	หมายเหตุที่ 11 โดยสามารถความเข้มแข็งและ ผลกระทบจากนวัตกรรมและการทำงานแบบ สภาพภูมิอากาศ (กลยุทธ์ที่ 2) การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ ประชาชนและชุมชนในการรับมือกับธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	หมายเหตุที่ 13 โดยมีภาครัฐที่ทันสมัย มี ประสิทธิภาพและคนไทยช่วยตัวเองได้ (กลยุทธ์ที่ 1) การพัฒนาระบบการบริการภาครัฐ ให้ทันสมัยและโปร่งใส (กลยุทธ์ที่ 2) การปรับเปลี่ยนการบริการและการ ของภาครัฐให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (กลยุทธ์ที่ 3) ปรับเปลี่ยนภาครัฐให้โปร่งใส การบริการที่ทันสมัยและการบริการ (กลยุทธ์ที่ 4) สร้างระบบบริหารภาครัฐที่ เป็นมิตรและพัฒนาศักยภาพที่มีคุณภาพ	
(ร่าง) นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)	1. การแก้ไขความไม่สงบภายในสังคมชาติ 7. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 8. การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด 10. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาสิโน						
นโยบายรัฐบาล (นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี)	นโยบายที่ ๑๓.๓๓ การสนับสนุนให้มีความ ร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน ประชาชนกับ ประชาชนที่มีความแตกต่างทางความคิด ศาสนา และอุดมการณ์ ให้สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้ อย่างสันติสุขภายใต้หลักนิติธรรมที่เข้มแข็ง	นโยบายที่ ๑๔.๒๒ การสร้างทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพพร้อมรับมือกับเทคโนโลยี	นโยบายที่ ๑๖.๖ การปฏิรูปการศึกษา สร้างสังคมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต นโยบายที่ ๑๖.๖.๓ การปฏิรูปการศึกษาและสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต นโยบายที่ ๑๖.๗ การพัฒนาครู ทุ่มเทวิจัยและพัฒนา ครู และ นโยบายที่ ๑๖.๘ การพัฒนาคุณภาพของครู ประเทศ	นโยบายที่ ๑๖.๓๓ การแก้ไขปัญหาคาสิโน เพื่อลดผลกระทบต่อสังคม นโยบายที่ ๑๖.๓๓ การแก้ไขปัญหาของชนชั้น สังคมและความเหลื่อมล้ำของชนทุกกลุ่ม	นโยบายที่ ๑๖.๖ การย้ายศูนย์การศึกษา หรือหน่วยงานราชการ	นโยบายที่ ๑๖.๓ การบริการประชาชนของกรมการ กระทรวงอำนาจ นโยบายที่ ๑๖.๓.๒ การจัดการปัญหาทุจริตและ ประพฤติมิชอบ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการ ให้บริการ	
นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	1. การจัดการศึกษาเพื่อความเสมอภาค	4. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	2. การยกระดับคุณภาพการศึกษา 5. การส่งเสริมสนับสนุนให้ศิษย์ ครู และ การศึกษานอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	3. การวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม และ ความเท่าเทียมทางการศึกษา	1. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ 1.	5. การส่งเสริมสนับสนุนให้ศิษย์ ครู และ การศึกษานอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา 6. การส่งเสริมสนับสนุนให้ศิษย์ ครู และ การศึกษานอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	
ระดับ 3	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579	1. การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศไทย	2. การพัฒนาคุณภาพกำลังคน การวิจัย และ นวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทย	3. การพัฒนาศึกษาศาสตร์คุณธรรมและ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	4. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และ ความเท่าเทียมทางการศึกษา	5. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	6. การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหาร จัดการศึกษา

แผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาตัวอย่างภายใต้บริบทของประเทศไทย เพื่อพัฒนาเป็นแผนการดำเนินงานการจัดนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1

สถานศึกษามีการจัดนิเวศการเรียนรู้

เป้าหมายที่ 1 การเปลี่ยนวิถีคิดของสมาชิกในนิเวศการเรียนรู้

เป้าหมายเฉพาะที่ 1.1 การเปลี่ยนวิถีคิดของผู้เรียนและผู้ปกครอง

เป้าหมายเฉพาะที่ 1.2 การเปลี่ยนวิถีคิดของผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 1.1”

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	• การเรียนรู้ องค์รวม/ รอบด้าน	• พัฒนาผู้เรียน ให้เข้าใจ การเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ ๒๑	
	• การจัดการ ระบบการศึกษา พหุวัฒนธรรม	• จัดระบบการศึกษา ที่มีหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน/กิจกรรมที่ ให้ผู้เรียนได้เข้าใจการใช้	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
	ด้วย กระบวนการ ปัญญาปฏิบัติ	วิถีชีวิตรวมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม	
	• การเรียนรู้ เพื่ออาชีพ	• การพัฒนาผู้เรียน ให้เข้าใจถึง ความจำเป็นในการ ประกอบอาชีพและ การเลี้ยงดูตนเองได้ ในระหว่างเรียน-หลัง จบการศึกษา	

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 1.2”

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	• เปิดบ้าน เปิดใจ สถานศึกษา	• กิจกรรมเปิดใจ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ให้ติดต่อสื่อสารพูดคุย อย่างเปิดใจ กับสมาชิก ของระบบนิเวศ การเรียนรู้ โดยเน้น การรับฟัง การยอมรับ ความคิดเห็นอื่น การไว้วางใจจากผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง และ สมาชิกของชุมชน	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
		<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมเยี่ยมผู้เรียน และชุมชน ผู้สอน และครูฝ่ายกิจกรรมหรือครูประจำชั้น เยี่ยมบ้านผู้เรียน เป็นสื่อกลาง และส่งเสริมความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากทุกฝ่ายในชุมชน 	
	<ul style="list-style-type: none"> เสริมสร้างการยอมรับการเรียนรู้ที่แตกต่างได้ 	<ul style="list-style-type: none"> การเสริมสร้างการยอมรับความแตกต่างของพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้ความรู้และจำแนกผู้เรียนตามแนวคิดการเรียนรู้ 7 ระดับ การสร้างการยอมรับการอยู่ร่วมกันและการใช้เวลาในการเติบโตสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน 	

เป้าหมายที่ 2 การเอื้อและสนับสนุนต่อผู้เรียนตามสภาพที่ตั้งของผู้เรียน

เป้าหมายเฉพาะที่ 2.1 การสนับสนุนต่อโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 2.1”

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โครงการ/แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • ความเสมอภาคทางการศึกษา • ชุมชนให้มีความเข้มแข็งจัดการตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาผู้ปกครองใหม่ทัศนคติทางการศึกษา • เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น • โครงการไม่มีเด็กที่ถูกลดทิ้ง (no child left behind) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดกิจกรรมความเท่าเทียมทางสังคมสำหรับชุมชน LGBTQIA+ 	<ul style="list-style-type: none"> • การกำหนดนโยบายปฏิบัติและระเบียบปฏิบัติที่เป็นธรรมและยืดหยุ่นตามความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ผู้สอน บุคลากรการศึกษาที่เป็นสมาชิกของชุมชน LGBTQIA+ 	

เป้าหมายที่ 3 การสนับสนุนสิ่งแวดล้อม/เทคโนโลยีที่เหมาะสม
กับผู้เรียนตามบริบทชุมชน

เป้าหมายเฉพาะที่ 3.1 การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 3.1”

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพ (Physical Learning Spaces) 	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างรายได้ เพื่อจัดจ้างพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สนามเด็กเล่น สนามหญ้า ต้นไม้ใหญ่ และสภาพแวดล้อมธรรมชาติในพื้นที่ของสถานศึกษา การจัดการสัตว์เลี้ยง/สัตว์จรจัดในสถานศึกษา 	
	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Space) 	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างรายได้ เพื่อจัดจ้างพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เสมือนจริงที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ 	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้นอกสถานศึกษา (Outdoor Learning Spaces) 	<ul style="list-style-type: none"> การสร้างรายได้เพื่อจัดจ้างพัฒนา/สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ชุมชนอาชีพ การจัดทำแผนที่นิเวศการเรียนรู้กายภาพ (รัศมี 5 กม. จากสถานศึกษา) 	

เป้าหมายที่ 4 การพัฒนาวิธี/เนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21
เป้าหมายเฉพาะที่ 4.1 การพัฒนาวิธีการเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 4.1”

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning; PL) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
		<ul style="list-style-type: none"> • การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบรวมคิดร่วมทำ และการค้นคว้าอิสระ 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งแบบออนไลน์ และออฟไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> • การนำหลักสูตร e - learning มาใช้ การเผยแพร่คลังความรู้ในรูปแบบคลิปวิดีโอผ่านแพลตฟอร์ม 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรและ กิจกรรมที่ตอบสนอง ความสนใจของผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • การร่วมสร้างอาชีพในชุมชน ตามความสนใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การกำหนดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนา การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของ ตลาดแรงงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • การเสริมทักษะ การเรียนรู้และทักษะ อาชีพแก่ผู้เรียน 	

เป้าหมายที่ 5 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม/การฝึกอบรมโดยสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

เป้าหมายเฉพาะที่ 5.1 การพัฒนารูปแบบระบบการศึกษาศูนย์การเรียนรู้และการจัดการศึกษาโดยชุมชน

เป้าหมายเฉพาะที่ 5.2 การสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางนิเวศการเรียนรู้พัฒนาความร่วมมือของเครือข่ายการศึกษาระดับพื้นที่

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 5.1”

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โครงการ/แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ประจำชุมชน • กิจกรรมสร้างรายได้ระหว่างการเรียนรู้ 	
	<ul style="list-style-type: none"> • สถานศึกษาในการเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและตามความต้องการของเด็กเยาวชนประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละสถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
--------------------------	--------------------	---------	----------

- เรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน ร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ/วิชาชีพของเด็กและเยาวชนในการทำงานจริงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้มีรายได้เสริมในระหว่างการศึกษา

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 5.2”

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
--------------------------	--------------------	---------	----------

สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางนิเวศการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ • พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนากลุ่มความร่วมมือกับภาคประชาการเอกชนและประชาสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งเสริมการเกิดความร่วมมือของหน่วยงานในระดับเขต / จังหวัด 	

หน่วยงาน ที่ได้รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
		<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการฝึกอบรมเชิงวัฒนธรรมจากคนท้องถิ่น/ชุมชนวัฒนธรรม 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนากลุ่มความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งเสริมการเกิดความร่วมมือของสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน 	
	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนากลุ่มความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา นอกพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งเสริมการเกิดความร่วมมือของสถานศึกษาต่างเขตพื้นที่การศึกษา และต่างสังกัด 	

เป้าหมายที่ 6 ความยืดหยุ่น/ทางเลือกที่หลากหลายของระบบการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

เป้าหมายเฉพาะที่ 6.1 สถานศึกษายืดหยุ่นตามมาตรา 15 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 6.1”

หน่วยงาน ที่ได้รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การเรียนรู้ยืดหยุ่น 3 รูปแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย และ 	

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
--------------------------	--------------------	---------	----------

แหล่งเรียนรู้
ไปรับรองการเรียนรู้
(authority) เพื่อเป็น
portfolio หรือ เครดิต
แบงค์ได้ (เทียบโอน
เครดิต)

- จัดการศึกษาหรือ
การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น
โดยให้การรับรอง
คุณวุฒิหรือเทียบโอน
คุณวุฒิการศึกษา
/ใบประกอบอาชีพหรือ
วิชาชีพ ระหว่างการจัด
การศึกษาในระบบ
การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตาม
อัธยาศัย

- บ้าน
- แหล่งเรียนรู้

- การพัฒนา
เป็นแหล่ง
เรียนรู้วิชาชีพ

- ยกระดับการมี
ส่วนร่วมของหน่วยงาน
และองค์กรระดับพื้นที่
ท้องถิ่น ชุมชน องค์กร
ทางศาสนา ภาคเอกชน
และภาคประชาสังคม
เพื่อให้การจัด
การศึกษาตามอัธยาศัย

หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
		<p>มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับพื้นที่และ สภาพสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> • แหล่งเรียนรู้ ออกไปรับรอง การเรียนรู้ (authority) เพื่อเป็น portfolio หรือ เครดิตแบงก์ได้ (เทียบโอนเครดิต) 	

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการจัดนิเวศการเรียนรู้

เป้าหมายที่ 1 การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจการจัดนิเวศการเรียนรู้

เป้าหมายเฉพาะที่ 1.1 สถานศึกษารับรู้ เข้าใจ และดำเนินแผนการจัดนิเวศการเรียนรู้

ตัวอย่าง โครงการ/แผนงาน/กิจกรรม “เป้าหมายเฉพาะที่ 1.1”

หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
• เขตพื้นที่ การศึกษา /ศึกษานิเทศก์	• การพัฒนาสื่อ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้	• การจัดทำสื่อที่มี เนื้อหาเรื่องนิเวศ	

หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	โครงการ/ แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ
	ความเข้าใจและ การตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของ นิเวศการเรียนรู้	การเรียนรู้ ระดับ วิชาการ ระดับบริบท พื้นที่	
	<ul style="list-style-type: none"> การสร้าง การรับรู้และ การยอมรับการ จัดระบบนิเวศ การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมเดินสาย แนะนำ แนวประชาสัมพันธ์ การจัดระบบนิเวศ การเรียนรู้ใน สถานศึกษา 	
สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> แผน ประชาสัมพันธ์ เชิงรุก 	<ul style="list-style-type: none"> การใช้สื่อออนไลน์ เผยแพร่ผ่านช่องทาง สื่อ social media สำหรับกลุ่มคน ทุกช่วงอายุ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประชาสัมพันธ์ 	

ข้อเสนอแนะในการจัดนิเวศการเรียนรู้

จากการนำร่องรูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 พบข้อเสนอแนะในการจัดนิเวศการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะจากสถานศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการจัดนิเวศการเรียนรู้

- มีการกำหนดแนวทางการจัดนิเวศการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทย 4.0 ซึ่งมีความยืดหยุ่น เป็นพลวัตและเชื่อมโยงสอดคล้องกับการจัดนิเวศการเรียนรู้ในระดับนานาชาติและระดับโลก
- มีการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานกำกับดูแลระดับภูมิภาค หรือ องค์กรอื่น ๆ เช่น พื้นที่การศึกษา หรือ หน่วยงานส่วนหน้าจากกระทรวงต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดนิเวศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน เกื้อกูลและไม่เป็นอุปสรรคระหว่างกัน เพื่อให้นิเวศการเรียนรู้ทั้ง 3 ระบบเป็นนิเวศการเรียนรู้ที่ดีสำหรับทุกคน
- มีการส่งเสริมสนับสนุนชุมชน หรือ สถานศึกษาให้มีความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ตามระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และสังคม ในแต่ละพื้นที่ โดยมีสถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน เปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมคิด

ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ ในการจัดนิเวศการเรียนรู้แต่ละพื้นที่
ในเชิงสร้างสรรค์ แตกต่างหลากหลายตามบริบทของชุมชน
อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะจากสถานศึกษา

- กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้แก่สถานศึกษาในระดับโครงการต่อเนื่องระยะยาว
- กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Base Management for Local Development ; SBMLD) ที่แต่ละสถานศึกษามีแผนงานในการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและตามความต้องการของเด็กเยาวชน ประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละสถานศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล สังขวาสี	เลขาธิการสภาการศึกษา
นายนิติ นาชิต	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายธฤติ ประสานสอน	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการ สำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนากาเรียนรู้

ที่ปรึกษางานวิจัย

ดร.รวิช ตาแก้ว	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ)	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.เอนก สุวรรณบัณฑิต	

นักวิจัยร่วมลงพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูล

นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่ม พัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วม และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
นางสาวทัศนวัลย์ เนียมบุบผา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวรัญภรณ์ คุณเวช	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวเฉลิมพร ปัญจาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นางศิริรัตน์ โพธิ์ทอง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด
ดร.นพดล พลเยี่ยม	รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด
นางสาววาทีณี นานิคบุตร	ครูผู้สอน โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด
นางสาวเนตรนภา บุญเพียร	ครูผู้สอน โรงเรียนวัดบางปิดล่าง (ราษฎร์สงเคราะห์) จังหวัดตราด
นางสาวชนิดา สุทธิจิต	ผู้อำนวยการ โรงเรียนลาซาล บางนา กรุงเทพมหานคร
นายพงษ์พัฒน์ คาโสจันทร์	ภราวตา โรงเรียนลาซาล บางนา กรุงเทพมหานคร
นายคำนึ่ง รุ่งเรือง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านไสไทย จังหวัดกระบี่
นายสมเกียรติ ขยันการ	นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว อ่าวนาง จังหวัดกระบี่
นายธนพงศ์ พฤตวิภััสสร	ผู้อำนวยการกองการศึกษา อบต.ไสไทย จังหวัดกระบี่
นายมะยูกิ มะเซ็ง	ที่ปรึกษา โรงเรียนบ้านไสไทย จังหวัดกระบี่

ดร.พวงผกา แสงเงิน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนฤทธิยวรรณาลัย (ประถม) กรุงเทพมหานคร
นางสาวหนึ่งฤทัย มั่นคง	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฤทธิยวรรณาลัย (ประถม) กรุงเทพมหานคร

วิเคราะห์ เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการ กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วม และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวเฉลิมพร ปัญจาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนการดำเนินงานการจัดให้เวทีการเรียนรู้
ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาและพัฒนาระบบ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๑๑/20 ถนนสุขุมวิท แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2522
โทรสาร 0-2243-1128
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>